

EEN GEZAMENLIJKE OPROEP AAN HET NIEUWE KABINET

Wat Nederland nodig heeft
om georganiseerde,
ondermijnende criminaliteit
een halt toe te roepen.

Onze veiligheid, economie en rechtsstaat staan op het spel

Georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is een internationaal fenomeen en krijgt steeds meer voet aan de grond in Nederland. Deze vorm van criminaliteit manifesteert zich in wijken, in onze havens, op straat en neemt ook in de digitale wereld een grote vlucht. Zij vreet zich langzaam maar zeker het openbaar bestuur en het bedrijfsleven binnen en raakt ook burgers hard. Een deel ervan is zichtbaar, een groter deel niet.

Heftige incidenten onderstrepen de ernst van deze vorm van criminaliteit: (vergis)moorden, bedreiging van bestuurders, politici en journalisten, beschietingen op woningen en de grote hoeveelheden drugs die in beslag worden genomen in de Rotterdamse haven.

Niet alleen onze veiligheid staat op het spel, maar ook de gezondheid van onze economie, de leefbaarheid in de wijken en de toekomst van grote groepen jongeren. Vermenging van de onder- en bovenwereld vormt een serieuze bedreiging voor onze democratische rechtsstaat. We kunnen het ons niet permitteren om criminelen hun gang te laten gaan. Collectieve actie is nodig. In het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) slaan wij daarom de handen ineen om ondermijning in Nederland een halt toe te roepen.

Criminelen zitten nooit stil: versterk onze slagkracht

Met het Pact voor de Rechtsstaat zetten we een krachtige aanpak in gang. We investeren in een maatschappelijke coalitie die Nederland weert tegen ondermijning. Samen verstoren we criminele verdienmodellen en geldstromen, gaan we drugs-smokkel via mainports tegen en weren we kwetsbare personen, groepen en wijken tegen de verwoestende invloed van zware criminaliteit. Onze aanpak bestaat uit een krachtige balans tussen voorkomen en bestraffen.

Criminelen misbruiken alle mogelijke grenzen en maken gretig gebruik van onze gunstige ligging en goede infrastructuur. We organiseren ons daarom op alle niveaus: lokaal, regionaal, landelijk en internationaal. Nederland is een belangrijk knooppunt voor internationale drugshandel. Daarom werken we intensief samen met buitenlandse partijen in de grensregio's en bron- en doorvoerlanden van drugs en crimineel geld.

Het tegengaan van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit vraagt om een lange adem. Criminelen zoeken continu nieuwe wegen. Vaak met als doel zoveel mogelijk geld te verdienen. In Nederland gebeurt dat vooral via de drugshandel, maar ook op andere manieren brengen criminelen veel schade toe. We moeten op volle kracht vooruit, voortdurend innoveren en leren hoe criminelen blijvend de pas af te snijden. Het Strategisch Beraad Ondermijning staat klaar om de integrale aanpak krachtig voort te zetten en roept het nieuwe kabinet op: **versterk onze slagkracht op zes cruciale onderdelen.**

1 Pak krachtig door op het
Pact voor de Rechtsstaat

2 Benut alle mogelijkheden van het gehele
kabinet om ondermijning tegen te gaan

3 Zet door op de combinatie van
aanpakken én voorkomen

4 Vergroot de slagkracht van
(kleinere) gemeenten

5 Maak de overheid en het bedrijfsleven
maximaal weerbaar tegen criminele
inmenging

6 Maak gegevensdeling
daadwerkelijk mogelijk

1 Pak krachtig door op het Pact voor de Rechtsstaat

De strijd tegen de ondermijnende criminaliteit is nooit klaar. Zorg dat de SBO-partners ondermijning blijvend kunnen terugdringen met de langjarige aanpak van het Pact. Dat fundament staat. Daar moeten we op voortbouwen om over de hele linie aan slagkracht te winnen. Nu stilstaan is geen optie.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Ga op volle kracht door met de ingezette aanpak inclusief de langjarige integrale programma's, zodat die effect kunnen sorteren.
- Zorg voor maximale slagkracht voor de partners om de aanpak uit te kunnen voeren: het continueren van structurele middelen is cruciaal.

2 Benut alle mogelijkheden van het gehele kabinet om ondermijning tegen te gaan

Criminelen snijden we alleen de pas af als de overheid ondermijning in de samenleving op alle mogelijke manieren tegengaat. Binnen de portefeuilles van alle ministers liggen mogelijkheden om criminele wegen te blokkeren. Neem daarvoor over de volle breedte verantwoordelijkheid: in de wijken, de zorg, het sociaal domein, het onderwijs, internationale coalities, de financiële systemen, de economie, de logistieke ketens en voor de integriteit en weerbaarheid. Alleen dan sluiten we het net tegen georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Sluit als kabinet samen het net tegen ondermijning. Bundel vanuit alle portefeuilles de mogelijkheden om (nieuwe) vormen van ondermijning tegen te gaan. Neem als ministers ook afzonderlijk eigenaarschap.
- Agendeer en monitor gezamenlijk wat nodig is op basis van periodieke dreigingsbeelden.

3 Zet door op de combinatie van aanpakken én voorkomen

Repressie zonder preventie is eindeloos, preventie zonder repressie is tandeloos, aldus het Pact voor de Rechtsstaat. Met alleen aanpakken van de criminelen en hun activiteiten redden we het niet. Het is essentieel om ondermijnende criminaliteit te voorkomen. Bied kwetsbare groepen beter perspectief dan het afglijden in de criminaliteit. Investeren in kansengelijkheid, leefbaarheid en weerbaarheid is cruciaal.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Zet het preventie offensief in kwetsbare wijken en gericht op kwetsbare groepen voort. Continueer de meerjarenprogramma's Preventie met Gezag en Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.
- Zorg dat de preventieve aanpak steunt op een goed toegeruste strafrechtketen.
- Laat zien dat elke vorm van bijdragen aan ondermijnende criminaliteit onacceptabel is. Preventie gaat ook over het stellen van een maatschappelijke norm tegen de criminaliteit. Denormaliseer de consumptie van illegale en 'grijze' producten of diensten. Een verminderde vraag betekent minder marktkansen voor criminelen.

4 Vergroot de slagkracht van (kleinere) gemeenten

Ondermijnende criminaliteit is lokaal geworteld. Het lokaal bestuur werpt daartegen barrières op. In de strijd tegen ondermijnende criminaliteit telt elke regio en stad. Vooral in de kleinere gemeenten, waar zware criminaliteit ook hard toeslaat, ontbreekt het aan voldoende slagkracht. De complexiteit van de sterk gejuridiseerde bestuurlijke aanpak speelt hen parten.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Vergroot de juridische expertise, ook bij kleinere gemeenten. Stel juridische kennis (in regionaal verband) ruim beschikbaar.
- Verstevig de lokale slagkracht over de volle breedte. Vergroot de uitvoeringscapaciteit: niet alleen van toezicht en handhaving, maar ook om slim op te kunnen treden tegen crimineel misbruik van gemeentelijke zorgtaken, sociale voorzieningen en vergunningen.
- Pas de mogelijkheden uit de 'pilots maatschappelijk herbestemmen' breder toe om de zichtbaarheid van overheidsoptreden in de lokale gemeenschap te vergroten.

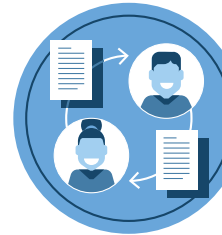

5 Maak de overheid en het bedrijfsleven maximaal weerbaar tegen criminele inmenging

Criminelen passen offensieve strategieën toe om overheden en bedrijven binnen te dringen. Daartegen moeten we bestuurders, bedrijven, werknemers, ambtenaren en volksvertegenwoordigers op alle niveaus weren. Ontneem criminelen zoveel mogelijk de toegang en invloed via de legale bovenwereld. Doorbreek criminele verdienmodellen en financiële stromen.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Investeer met een risicogestuurde aanpak in de weerbaarheid van sectoren (logistiek), (overheids)diensten en personen die interessant zijn voor criminele organisaties.
- Ontneem facilitators zo veel mogelijk wegen om criminaliteit te vergemakkelijken via de bovenwereld met juridische, financiële en andersoortige 'grijze ondersteuning'.
- Versterk de positie van poortwachters om criminele verdienmodellen en financiële stromen te doorbreken. Laat het wetsvoorstel 'Plan van aanpak witwassen' doorgang vinden.

6 Maak gegevensdeling daadwerkelijk mogelijk

We kunnen ondermijning alleen effectief aanpakken wanneer we de noodzakelijke informatie kunnen uitwisselen over de manier waarop criminelen te werk gaan. Dat moeten we zorgvuldig doen en op veel grensvlakken: tussen beleidsgebieden op het gemeentehuis, tussen organisaties in de publieke en private sector en over de landsgrenzen heen. Benodigde wet- en regelgeving ontbreekt of werkt elkaar tegen. Nu hebben belangrijke privacywaarborgen ook een ongewenst effect: ze vormen een schild rondom criminelen en hun activiteiten. Het SBO slaakt een noodkreet: de huidige situatie is onwerkbaar.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Voer de 'Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden' zo snel mogelijk in.
- Met deze juridische basis zijn we er nog niet. Waardevolle privacywaarborgen mogen geen onevenredig remmend effect hebben op criminaliteitsbestrijding. Forceer een doorbraak: bij ernstige vormen van criminaliteit moeten we het maatschappelijk belang van veiligheid ook zwaar kunnen wegen.

Namens de samenwerkende partijen in het Strategisch Beraad Ondermijning¹

Ministerie van Justitie en Veiligheid	Douane
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Belastingdienst
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Politie
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Openbaar Ministerie
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Regioburgmeesters
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	G40
FIOD	G4
Koninklijke Marechaussee	LIEC

¹ Het Strategisch Beraad Ondermijning is een samenwerkingsverband dat is opgericht om de aanpak van ondermijnende criminaliteit bij betrokken partners op lokaal, regionaal en landelijk niveau te stimuleren en faciliteren en daarmee de actiegerichtheid van de integrale aanpak te ondersteunen. Het SBO vervult een belangrijke adviesrol richting het kabinet. Naast bovengenoemde partijen is de Raad voor de Rechtspraak aangesloten als toehorend deelnemer.